

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

D O M

Afsagt den 22. august 2019 af Østre Landsrets 7. afdeling
(landsdommerne Finn Morten Andersen, Tine Vuust og Nicolai Uggerhøj-Winther (kst.)
med domsmænd).

7. afd. nr. S-1465-19:

Anklagemyndigheden
mod

Tiltalte

(CPR nr.)

(advokat Trygve S. Nielsen, besk.)

Dommen afsagt af Retten i Helsingør den 13. maj 2019 i sagen 1-1566/2019 er anket af
Tiltalte med påstand om frifindelse, subsidiært formildelse af straf-
fen.

Anklagemyndigheden har endeligt påstået stadfæstelse.

Forklaringer

Der er i landsretten afgivet supplerende forklaring af tiltalte.

Tiltalte har forklaret blandt andet, at han den 5. april 2019 blev standset af politiet cirka
Udeladt fra sin bopæl. Han havde ikke været på McDonalds, således som det fremgår af
byrettens dom, men blot været ude og køre en tur. Politiet sagde, at de stoppede ham, fordi
han slingrede, men han havde hverken drukket eller røget den pågældende dag, og han
mente ikke, at der var noget i vejen med hans kørsel. Politiet testede ham for alkohol og
narkotika. Han var ikke fuld.

På anholdelsestidspunktet havde han haft kniven i cirka tre år. Han var ikke klar over, at han havde den på sig. Kniven faldt ud af inderlommen, da han oppe på politistationen tog sin jakke af. Heller ikke den betjent, der forinden havde visiteret ham på stedet, havde opdaget den.

Han bruger kniven, når han er ude at fiske, og det er han næsten hver dag. Han har fiskekort og fisker fra Kronborg-pynten, typisk tre til fire gange om ugen. Der var også den pågældende dag fiskeudstyr i bagagerummet af hans bil. Han ved ikke, om politiet så det. Han bruger kniven til at skifte fisketråd og kroge. Han bruger den ikke til at skære fisk op med, idet han først renser fiskene, når han kommer hjem.

De tidligere gange, hvor han er blevet stoppet af politiet med den samme kniv, boede han på et asylcenter. Han blev stoppet ude foran asylcenteret og fremviste straks kniven, da politiet spurgte, om han havde noget på sig. Han har altid fået kniven tilbage. Han har ikke hørt noget om, at knivloven skulle være blevet ændret siden da. Han blev på et tidspunkt stoppet af politiet, hvor han var i besiddelse af et kombinationsværktøj med kniv, og politiet sagde ved den lejlighed, at det måtte han ikke bære på sig. Den tidligere dom om overtrædelse af våbenloven vedrørte et tilfælde, hvor han ikke havde fået grill-værktøj, som han anvendt tre dage forinden, ud af sin bil.

Såvel hos politiet som i byretten afgav han forklaring uden medvirken af tolk. Politiet spurgte ikke ind til hans formål med at bære kniven, og derfor forklarede han ikke noget herom. Den kvindelige betjent, som afhørte ham, sagde med det samme, at han ikke lovligt kunne bære kniv, og derfor indvilgede han straks i at aflevere den til hende.

Tiltalte har om sine personlige forhold supplerende forklaret, at han er maler og har arbejdet næsten hvert år. Han har tidligere været malermester i Tjetjenien ligesom sin far. Han var ikke i arbejde på gerningstidspunktet og er heller ikke kommet i arbejde endnu, men han har et møde i morgen eller på mandag om muligt arbejde. Han og hans ægtefælle var gift, da han kom til Danmark for otte år siden. Hans datter skal begynde på universitetet i slutningen af august, og de øvrige børn går i folkeskole.

Når han ikke har svaret på henvendelser fra Kriminalforsorgen, er det fordi, han ikke har set eller forstået brevet fra dem. Han er dårlig til at læse dansk, mens han godt kan tale lidt. Når han får post, får han hjælp af sin datter.

Supplerende sagsoplysninger

Anklageren har oplyst, at kniven ikke er en enhåndsbetjent foldekniv med et knivblad på 5,5 cm, og at den ikke kan fastlåses i udfoldet position.

Tiltalte har i landsretten fremvist sit fiskekort.

Knivloven

Ved lov nr. 376 af 27. april 2016 (knivloven) blev det hidtidige forbud i våbenlovens § 4, stk. 1, ændret således, at foldeknive med en klinge på højst 7 cm, der ikke kan fastlåses i udfoldet position, ikke længere er undtaget fra kravet om anerkendelsesværdigt formål, jf. knivlovens § 1. Samtidig blev det præciseret, at forbuddet mod at bære kniv på offentligt tilgængelige steder m.v. gælder alle knive og blankvåben. Om baggrunden for loven er i de indledende bemærkninger til lovforslag nr. 107, fremsat den 27. januar 2016, anført følgende:

”1. Indledning

Der har igennem længere tid været kritik af, at de nuværende regler på nogle punkter kriminaliserer besiddelsen af fornuftige knive, som er egnede til brug ved bl.a. jagt, fiskeri og erhvervsudøvelse, mens andre farlige knive er tilladte at bære alle steder, også i nattelivet. Samtidig er reglerne blevet kritiseret for, at det i praksis kan være svært at fastslå, om en kniv er ulovlig.

Med forslaget foreslås der indført en ny knivlov, som på den ene side lemper reglerne for brug af knive til fornuftige dagligdags formål og på den anden side skærper kursen mod knive i bl.a. nattelivet og kriminelle miljøer.

Regeringen ønsker dermed at forenkle og præcisere lovgivningen om knive, så reglerne fremstår sammenhængende og klare og ikke skaber unødigt tvivl om, hvorvidt besiddelse af en given kniv er lovlig eller ej.

Samtidig ønsker regeringen at øge trygheden i befolkningen og forebygge alvorlig voldskriminalitet og anden kriminalitet, der indebærer fare for liv og helbred.

Regeringen ønsker derfor en stærk og konsekvent indsats mod knive på offentligt tilgængelige steder mv., som kan bidrage til at forhindre nye voldsepisoder og knivoverfald. Det er vigtigt bl.a. at forebygge, at unge tager kniv med, når de bevæger sig ud i aften- og nattelivet. Desuden er det afgørende, at myndig-

hederne har de nødvendige redskaber til effektivt at bekæmpe de knive, der optræder i nattelivet og kriminelle miljøer.

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med regeringsgrundlaget ”Sammen om fremtiden” og målsætningen om at værne om Danmark som et trygt og sikkert samfund, herunder ved at sætte hårdt og resolut ind de steder, hvor trygheden er truet.

Med forslaget samles og forenkles reglerne om knive og blankvåben mv. i en ny og selvstændig knivlov.

Lovforslaget indebærer endvidere, at enhåndsbetjente foldekniive ikke længere kategoriseres som særligt farlige knive, som det er forbudt at besidde, herunder på egen bopæl, uden tilladelse fra politiet.

Herudover udvides princippet om, at knive kun må medbringes på offentligt tilgængelige steder mv., når der er et anerkendelsesværdigt formål hermed, til at omfatte alle knive og blankvåben.

Som et led i en øget indsats for at bekæmpe knivvold – særligt i nattelivet og kriminelle miljøer – foreslås endelig en betydelig strafskærpelse for personer, som tidligere er dømt for vold mv., og som bærer kniv på steder, hvor der erfaringsmæssigt er høj risiko for vold, f.eks. i nattelivet eller kriminelle miljøer.”

Særligt vedrørende afgrænsningen af anerkendelsesværdigt formål ved besiddelse af mindre knive hedder det i lovforslagets specielle bemærkninger til § 1 blandt andet:

”For så vidt angår afgrænsningen af anerkendelsesværdige formål indebærer lovforslaget ikke nogen ændring af den retstilstand, der hidtil har været gældende. Som følge af de foreslåede ændringer vil kravet om, at der skal foreligge et anerkendelsesværdigt formål, dog fremover også skulle anvendes i forhold til bl.a. mindre lommekniive og multiværktøjer mv., som har et bredere anvendelsesområde end andre knive, jf. nedenfor, hvilket der vil skulle tages højde for ved vurderingen af, om der er et anerkendelsesværdigt formål ved at besidde en sådan kniv.

Opregningen i lovteksten er ikke udtømmende, jf. ordene ”eller andet lignende anerkendelsesværdigt formål”.

...

Som beskrevet ovenfor under pkt. 2.2.1.1. i de almindelige bemærkninger var begrundelsen for at undtage visse mindre foldekniive fra forbuddet i våbenlovens § 4, stk. 1, ved indførelsen af denne bestemmelse i 1987, at små lommekniive mv. bruges af mange mennesker til dagligdags og fredelige, praktiske gøremål. Med forslaget vil foldekniive med en klinge på højst 7 cm, der ikke kan fastlåses i udfoldet position, ikke længere være undtaget fra kravet om anerkendelsesværdigt formål.

Det skal ses i lyset af, at den nugældende undtagelse for foldeknive med en klinge på højst 7 cm, der ikke kan fastlåses i udfoldet position, fra forbuddet i våbenlovens § 4, stk. 1, har vist sig ikke at virke efter hensigten i en række tilfælde. Således udgør det et væsentligt problem, at der bl.a. i nattelivet og kriminelle miljøer florerer farlige knive, som bevidst er udformet med henblik på at omgå særreglen om visse mindre foldeknive. Disse knive kan – som konsekvens af undtagelsesreglen om visse mindre foldeknive – i dag lovligt bæres i nattelivet og f.eks. af rockere og bandemedlemmer på gaden. Hertil kommer, at besiddelse af mindre foldeknive på offentligt tilgængelige steder – uanset deres udformning – potentielt indebærer risiko for, at kniven kan anvendes ved voldskriminalitet, og der ses ikke at være væsentlige hensyn, der taler for, at visse knive generelt skal kunne medbringes alle steder, f.eks. til større sportskampe eller i nattelivet.

Som anført i pkt. 2.2.3. i de almindelige bemærkninger er det ikke hensigten med forslaget, at det generelt skal være forbudt at være i besiddelse af almindelige små foldeknive – f.eks. lommeknive, multiværktøjer eller proptrækkere med indbygget kniv – når de medbringes til dagligdags og fredelige, praktiske gøremål af den førnævnte type.

Det vil også i forhold til disse typer af knive bero på en konkret vurdering, om der foreligger omstændigheder, som gør, at der foreligger et anerkendelsesværdigt formål med at besidde kniven. Ved denne vurdering vil der, i lighed med hvad der gælder for andre knive omfattet af lovforslagets § 1, skulle lægges vægt på knivens art, anvendelsesområde og den situation, hvorunder kniven besiddes. Det vil her skulle indgå, at de små foldeknive typisk har et bredere anvendelsesområde end andre knive og kan bruges til mange forskellige og pludseligt opståede dagligdags, praktiske gøremål. Derfor vil det efter omstændighederne kunne være anerkendelsesværdigt at medbringe en sådan kniv på offentligt tilgængelige steder mv., selv om formålet hermed har en bredere karakter end f.eks. at deltage i en bestemt fritidsaktivitet, f.eks. en fisketur eller spejderlejr. En kniv af denne type vil således f.eks. kunne opbevares i en bil, båd eller campingvogn i tilfælde af, at der opstår et behov for reparationer mv. Der vil dog være situationer, hvor besiddelse af knive – også små foldeknive – som det helt klare udgangspunkt aldrig vil være berettiget. Det gælder f.eks. til visse større fodboldkampe eller i nattelivet, hvor der er nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentielt voldelig karakter.

I forhold til afgrænsningen af steder, hvor der kan være en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentielt voldelig karakter, henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.3. og de særlige bemærkninger til § 7 om straf under skærpende om omstændigheder.

Der kan herudover også forekomme andre steder eller situationer i det offentlige rum, hvor det som udgangspunkt ikke vil være anerkendelsesværdigt at medbringe en kniv, uanset knivens størrelse og art. Der tænkes her på tilfælde, hvor der generelt må antages at være en forøget risiko for, at der kan opstå konfrontationer eller tilspidsede situationer, og hvor der samtidig ikke ses at være hensyn, der taler for, at en kniv skal kunne medbringes. Som eksempel kan det nævnes, at knive som udgangspunkt ikke har noget at gøre til f.eks. demonstrationer, større koncerter eller forsamlinger mv.

Der vil efter den foreslåede bestemmelse – uden for de ovennævnte situationer – som følge af det nævnte brede anvendelsesområde for almindelige små foldeknive – f.eks. lommeknive, multiværktøjer eller proptrækkere med indbygget kniv – i praksis være en formodning for, at knive af denne type skal anvendes til et anerkendelsesværdigt formål, medmindre der er konkrete omstændigheder, som taler imod, at dette er tilfældet.

Som eksempel på omstændigheder, som – også uden for de ovenfor omtalte situationer – vil kunne tale imod, at besiddelsen af en sådan kniv har et anerkendelsesværdigt formål, kan nævnes, at kniven er udformet på en måde, så den uanset størrelsen er særligt egnet som angrebs- og stikvåben, eller at personen, som besidder kniven, tidligere er straffet for flere overtrædelser af våbenlovgivningen.

Med den foreslåede bestemmelse ændres der ikke på, at der med hensyn til beviset for, om bestemmelsen er overtrådt, tages udgangspunkt i den almindelige processuelle grundsætning, at anklagemyndigheden har bevisbyrden. Det er således ikke tiltalte, der selv skal bevise, at kniven bæres som led i erhverv mv. Noget andet er, at sigtede eller tiltalte for at kunne unddrage sig strafansvar i praksis i almindelighed ikke vil kunne nøjes med at hævde, at kniven skal bruges til et af de formål, der fritager for straf, hvis der ikke samtidig foreligger omstændigheder f.eks. med hensyn til påklædning, tid og sted, måden kniven bæres på, knivens art mv., der underbygger denne påstand. Tilsvarende vil det f.eks. kunne indgå, om personen, som besidder kniven, tidligere er straffet for overtrædelse af våbenlovgivningen mv.

I situationer, hvor det oplyses, at en kniv besiddes med henblik på f.eks. fiskeri eller jagt, vil det efter omstændighederne ofte kunne være relevant, om den pågældende har fisketegn eller jagttegn, og om vedkommende har medbragt andet fiskegrej eller jagtudstyr osv.

Samlet set indebærer lovforslaget en videreførelse af den gældende retstilstand vedrørende forbud mod at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængelige steder mv. med den ændring, at det fremover generelt vil være ulovligt at medbringe knive af enhver art i nattelivet, til større sportsskampe, politiske demonstrationer mv., ligesom det også uden for disse situationer vil kunne være ulovligt at besidde en mindre foldekniv, herunder f.eks. en lommekniv eller et multiværktøj mv., hvis konkrete omstændigheder taler imod, at en sådan kniv skal bruges til et anerkendelsesværdigt formål.”

Under Folketingets behandling af lovforslaget besvarede justitsministeren blandt andet følgende spørgsmål fra Retsudvalget således:

”Spørgsmål nr. 6 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om knive og blankvåben m.v. (L 107):

”Vil ministeren redegøre i yderligere detaljer for definitionen af anerkendelsesværdige formål, herunder om det vil være tilladt: 1) at have en mindre foldekniv liggende i sin bil i tilfælde af behov, der ikke er forudset, 2) at have en svampekkniv i lommen i tilfælde af, at man ønsker at gå på svampejagt, uden

at dette er planlagt på forhånd, og 3) at have multiværktøj liggende i sin bil i tilfælde af, at man skal foretage reparationer på hus, fritidshus, have m.v. uden at dette på forhånd er planlagt, samt hvorvidt lignende situationer, hvor der ikke er et konkret og direkte formål med besiddelsen, men som heller ikke er omfattet af de situationer, der er beskrevet i bemærkningerne, hvorefter det som udgangspunkt aldrig vil være berettiget at besidde knive, vil være tilladt?"

Svar:

1. Der henvises til de pkt. 2.2.3. i de almindelige bemærkninger og de særlige bemærkninger til § 1 i det nu fremsatte lovforslag.

Som det fremgår heraf, vil det bero på en konkret vurdering, om der foreligger omstændigheder, som gør, at der foreligger et anerkendelsesværdigt formål med at besidde en mindre foldekniv. Ved denne vurdering vil der, i lighed med hvad der gælder for andre knive omfattet af lovforslagets § 1, skulle lægges vægt på knivens art, anvendelsesområde og den situation, hvorunder kniven besiddes.

Som det endvidere fremgår af lovforslaget, vil det ved vurderingen af, om der foreligger et anerkendelsesværdigt med at bære en almindelig lille foldekniv – som f.eks. lommeknive, multiværktøjer eller proptrækkere med indbygget kniv – skulle tages højde for, at sådanne knive har et bredere anvendelsesområde end andre knive og kan bruges til mange forskellige og pludseligt opståede dagligdags, praktiske gøremål. Derfor vil det efter omstændighederne også være anerkendelsesværdigt at medbringe en sådan kniv på offentlige tilgængelige steder mv., selv om formålet hermed har en bredere karakter end f.eks. at deltage i en bestemt fritidsaktivitet, herunder en fisketur eller spejderlejr.

Som det endvidere fremgår af lovforslaget, vil der uden for de situationer, hvor der er en særlig risiko for tilspidsede situationer eller konfrontationer mv. – f.eks. til demonstrationer, visse større fodboldkampe eller i nattelivet – derfor også i praksis være en formodning for, at knive af denne type skal anvendes til et anerkendelsesværdigt formål, medmindre der er konkrete omstændigheder, som taler imod, at dette er tilfældet.

2. Da der i alle tilfælde er tale om en konkret vurdering, hvori indgår flere momenter, er det ikke muligt at opstille en afgrænset liste over situationer, hvor der foreligger et anerkendelsesværdigt formål med at bære en mindre foldekniv.

For så vidt angår situation 1) og 3) kan der dog bl.a. henvises til de særlige bemærkninger til § 1, hvoraf det fremgår, at små foldeknive – f.eks. lommeknive og multiværktøjer – efter omstændighederne vil kunne opbevares i eksempelvis en bil, båd eller campingvogn i tilfælde af, at der opstår et behov for reparationer mv., herunder reparationer, der skal udføres i f.eks. sommerhuset, hvor kniven medbringes i en bil til og fra sommerhuset.

Spørgsmål nr. 7 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om knive og blankvåben m.v. (L 107):

”Ministeren bedes kommentere henvendelse af 11/2-16 fra Jeppe Skov, jf. L 107 - bilag 9”

Svar:

1. I henvendelsen henviser Jeppe Skov til de bevismæssige vanskeligheder, som kan være forbundet med den strafferetlige efterforskning af tilfælde, hvor en kniv besiddes ulovligt, og hvor gerningsmanden forsøger at unddrage sig strafforfølgelse, f.eks. ved at bortskaffe gerningsvåbnet eller forklare, at det tilhører en anden.

Derudover oplyser Jeppe Skov, at han i forbindelse med sit arbejde ofte antræffer personer med tilknytning til bandemiljøet, som er i besiddelse af knive.

2. Som det fremgår af indledningen til det fremsatte lovforslag, foreslås der indført en ny knivlov, som på den ene side lempet reglerne for brug af knive til fornuftige dagligdags formål og på den anden side skærper kursen mod knive i bl.a. nattelivet og kriminelle miljøer.

Det er efter regeringens opfattelse afgørende, at myndighederne har de nødvendige redskaber til effektivt at bekæmpe de knive, der optræder i bl.a. kriminelle miljøer.

3. Som det fremgår af de særlige bemærkninger til § 1 i det nu fremsatte lovforslag, ændres der ikke med lovforslaget på, at der med hensyn til beviset for, om bestemmelsen er overtrådt, tages udgangspunkt i den almindelige processuelle grundsætning, at anklagemyndigheden har bevisbyrden. Det er således ikke tiltalte, der selv skal bevise, at kniven bæres som led i erhverv mv.

Derimod vil sigtede eller tiltalte for at kunne unddrage sig strafansvar i praksis i almindelighed ikke kunne nøjes med at hævde, at kniven skal bruges til et af de formål, der fritager for straf, hvis der ikke samtidig foreligger omstændigheder, f.eks. med hensyn til påklædning, tid og sted, måden kniven bæres på, knivens art mv., der underbygger denne påstand. Tilsvarende vil det f.eks. kunne indgå, om personen, som besidder kniven, tidligere er straffet for overtrædelse af våbenlovgivningen mv.

4. I forhold til myndighederne vil de nye regler indebære en mulighed for at sætte endnu hårdere ind i forhold til personer, der tidligere er dømt for visse former for personfarlig kriminalitet, og som bærer kniv under skærpende omstændigheder.

Som et led i en øget indsats for at bekæmpe knivvold – særligt i nattelivet og kriminelle miljøer – foreslås derfor en betydelig skærpelse af straffen for personer, som tidligere er dømt for vold mv., og som i strid med loven bærer kniv på steder, hvor der erfaringsmæssigt er høj risiko for vold, f.eks. i kriminelle miljøer.”

Landsrettens begrundelse og resultat

Efter vedtagelsen af knivloven i 2016 blev forbuddet mod kniv på offentligt tilgængelige steder m.v. udvidet til også at gælde almindelige foldeknive med en klinge på højst 7 cm,

der ikke kan fastlåses i udfoldet position, og som ikke bæres med et anerkendelsesværdigt formål. Af forarbejderne til knivloven fremgår, at der i praksis – uden for de situationer, hvor der er en nærliggende eller forøget risiko for tilspidsede situationer eller konfrontationer mv. – vil være en formodning for, at knive af denne type skal anvendes til et anerkendelsesværdigt formål, medmindre der er konkrete omstændigheder, som taler imod, at dette er tilfældet. Det fremgår endvidere, at det efter omstændighederne også vil være anerkendelsesværdigt at medbringe en sådan kniv på offentlige tilgængelige steder mv., selv om formålet hermed har en bredere karakter end f.eks. at deltage i en bestemt fritidsaktivitet.

Tiltalte har forklaret for landsretten, at han flere gange om ugen har anvendt kniven i forbindelse med lystfiskeri. Landsretten finder, at der – selvom denne forklaring ikke fremgår af politiets afhøringsrapport eller den indankede dom – ikke er tilstrækkeligt grundlag for at tilsidesætte denne forklaring, som tiltalte har underbygget ved under hovedforhandlingen at forevise sit fiskekort. Det bemærkes herved, at den anholdende betjent efter sin forklaring ikke spurgte tiltalte om formålet med at bære kniv ved den pågældende lejlighed, og at tiltalte ikke var bistået af tolk under afhøring hos politiet og i byretten.

Knive svarende til tiltaltes kniv anvendes erfaringsmæssigt ofte til fiskeri, og den er efter sin udformning ikke særligt egnet som angrebs- og stikvåben. Tiltaltes besiddelse af kniven skete ikke i nattelivet, i et kriminelt miljø eller i en anden situation, hvor der må antages at bestå en nærliggende eller forøget risiko for konfrontation.

Herefter, og da der ikke i øvrigt er oplyst omstændigheder, der taler imod, at tiltalte var i besiddelse af kniven med et anerkendelsesværdigt formål, findes det ikke bevist, at tiltaltes besiddelse af kniven indebar en overtrædelse af knivloven. Det forhold, at tiltalte ikke havde et konkret formål med at besidde kniven den pågældende aften og tidligere er straffet for overtrædelse af knivforbuddet i våbenlovens § 4, stk. 1, kan i den konkrete situation ikke føre til et andet resultat.

Som følge heraf frifindes tiltalte.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Tiltalte frifindes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for begge retter.